

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки
та інформаційних систем

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ М.Є.Рогоза
(підпис)

1 вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад»

освітня програма/спеціалізація «Бізнес-економіка»

спеціальність 051 Економіка

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

Протокол від 1 вересня 2023 року № 7

Полтава 2023

Укладач: Перебийніс В. І., професор кафедри економічної кібернетики,
бізнес-економіки та інформаційних систем, доктор економічних
наук, професор

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Бізнес-економіка» спеціальності 051 Економіка
ступеня «Бакалавр»

_____ В.І.Перебийніс

1 вересня 2023 року

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Економіка територій територіальних громад»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	Пререквізити: «Економічна теорія», «Бізнес-економіка» Постреквізити: «Економіка територій і територіальних громад (поглиблений рівень)»	
Мова викладання	Українська	
Статус дисципліни - обов'язкова		
Курс/семестр вивчення	3 курс, 5 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	5 кредитів, 2 модулі	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: 150 год - загальна кількість: 1 семестр - 150.		
- лекції: 20 год.		
- практичні заняття: 40 год.		
- самостійна робота: 90 год.		
- вид підсумкового контролю: екзамен		
Заочна форма навчання		
Кількість годин: 150 год. – загальна кількість: 1 семестр – 150.		
- лекції: 2 год.		
- практичні заняття: 2 год.		
- самостійна робота: 146 год.		
- вид підсумкового контролю: екзамен		

Розділ 2. Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни - набуття майбутніми фахівцями теоретичних знань і практичних навичок, що дають змогу брати участь у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій і територіальних громад.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ПР 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>ПР 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.</p> <p>ПР 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>	<p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.</p> <p>СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК 14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Економічна територія (тлумачення поняття «територія»; територія держави; територія України).

Тема 2. Територіальні громади (громади та їх види; територіальні громади України, сільські території).

Тема 3. Генеральна схема планування території України (території у містобудуванні; Закон України «Про Генеральну схему планування території України»; напрями вдосконалення систем розселення та створення умов сталого розвитку населених пунктів).

Тема 4. Теорії розміщення економіки (теорія «концентричних кілець» Тюнена; модель розміщення промислових підприємств / теорія «штандортів» Вебера; система шестикутників Кристалера – Леша).

Тема 5. Економічний простір (сутність поняття „економічний простір”; види економічного простору; єдиний економічний простір та його різновиди).

Тема 6. Регіони (сутність терміну «регіони», види регіонів, державна регіональна політика).

Тема 7. Форми розселення та просторової організації господарства (форми розселення; форми просторової організації господарства; агломерації).

Тема 8. Кластери (кластери як господарські об’єднання; класифікація кластерів; європейська кластерна політика).

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4 – Тематичний план навчальної дисципліни «Економіка територій територіальних громад»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи економіки територій і територіальних громад					
Тема 1. Економічна територія 1. Тлумачення поняття «територія». 2. Територія держави. 3. Територія України.	2	Тема 1. Економічна територія Навчальні завдання: кейс «Невизнана держава»	4	Тести до теми.	2
Тема 2. Територіальні громади 1. Громади та їх види. 2. Територіальні громади України. 3. Сільські території.	2	Тема 2. Територіальні громади. Навчальні завдання: кейс «Розмежування повноважень між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування на різних рівнях адміністративно-територіального устрою»	4	1. Сільські території. 2. Навчальні завдання. 3. Тести до теми.	8

<p>Тема 3. Генеральна схема планування території України</p> <p>1. Території у містобудуванні.</p> <p>2. Закон України «Про Генеральну схему планування території України».</p> <p>3. Напрями вдосконалення систем розселення та створення умов сталого розвитку населених пунктів.</p>	2	<p>Тема 3. Генеральна схема планування території України</p> <p>Навчальні завдання: кейс „Розвиток місцевих доріг”</p>	4	<p>1. Напрями вдосконалення систем розселення та створення умов сталого розвитку населених пунктів.</p> <p>2. Навчальні завдання.</p> <p>3. Тести до теми.</p>	10
<p>Тема 4. Теорії розміщення економіки</p> <p>1. Теорія «концентричних кілець» Тюнена.</p> <p>2. Модель розміщення промислових підприємств (теорія «штандортів» Вебера).</p> <p>3. Система шестикутників Кристалера – Леша).</p>	2	<p>Тема 4. Теорії розміщення економіки</p> <p>Навчальні завдання (задачі)</p>	4	<p>1. Навчальні завдання.</p> <p>2. Тести до теми.</p>	12

Модуль 2. Формування економічного простору

<p>Тема 5. Економічний простір</p> <p>1. Сутність поняття „економічний простір”.</p> <p>2. Види економічного простору.</p> <p>3. Єдиний економічний простір та його різновиди.</p>	5. 2	<p>Тема 5. Економічний простір</p> <p>Навчальні завдання: кейс «Економіко-політичні проблеми Європейського Союзу»</p>	6	<p>1.Єдиний економічний простір та його різновиди.</p> <p>2. Навчальні завдання.</p> <p>3. Тести до теми.</p>	12
<p>Тема 6. Регіони</p> <p>1. Сутність терміну «регіони».</p> <p>2. Види регіонів.</p> <p>3. Державна регіональна політика.</p>	2	<p>Тема 6. Регіони</p> <p>Навчальні завдання: кейс «Стратегія сталого розвитку Миргородського субрегіону»</p>	6	<p>1. Державна регіональна політика.</p> <p>2. Навчальні завдання.</p> <p>3. Тести до теми.</p>	12
<p>Тема 7. Форми розселення та просторової організації господарства</p> <p>1. Форми розселення.</p> <p>2.Форми просторової організації господарства.</p> <p>3. Агломерації.</p>	4	<p>Тема 7. Форми розселення та просторової організації господарства</p> <p>Навчальні завдання:</p> <p>1. Обґрунтування основних напрямів розвитку Полтавської міської агломерації на перспективу.</p> <p>2. Обґрунтування основних напрямів розвитку Кременчуцької промислової агломерації на перспективу.</p>	6	<p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	12

Тема 8. Кластери 1. Кластери як господарські об'єднання. 2. Класифікація кластерів. 3. Європейська кластерна політика.	4	Тема 8. Кластери Навчальні завдання: формування транспортно-логістичного кластера в Полтавській області	6	1. Європейська кластерна політика. 2. Навчальні завдання. 3. Тести до теми.	12
---	---	---	---	---	----

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5.1 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4). Виконання навчальних завдань - 14 балів; тестування - 6 балів; поточна модульна робота - 10 балів.	30
Модуль 2 (теми 4-8). Виконання навчальних завдань - 14 балів; тестування - 6 балів; поточна модульна робота - 10 балів.	30
Поточне оцінювання	60
Екзамен	40
Разом	100

Таблиця 5.2 – Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	10
2. Науково-дослідна	1. Участь у наукових гуртках	10
	2. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	20

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 7. Інформаційні джерела

Основні

1. Європейська хартія місцевого самоврядування. Міжнародний документ від 15.10.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року №254к/96. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>
3. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97>
5. Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Полтавської області : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 721-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-viznachennya-administrativnih-a721r>
6. Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад : Закон України від 16 квітня 2020 року № 562-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-20>
7. Про утворення та ліквідацію районів : Постанова Верховної Ради України від 17 липня 2020 року №807-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20>
8. Економіка територій і територіальних громад: дистанційний курс / Укладач Перебийніс В.І. URL <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=2447>
9. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 384 с.
10. Місцевий економічний розвиток і місцева демократія: діалоги зі стейкхолдерами: Путівник для лідерів громад : Упорядник С. Панцир. Київ : Юстон, 2020. 128 с.
11. Резникова К., Бердніков Є. Розробка комплексних планів: посібник для громад / під заг. керівництвом С. Кубаха. Київ : 2022. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/817>
13. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України [Електронний ресурс]. URL: <https://mtu.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
15. Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації громад [Електронний ресурс]. URL: <https://communities.org.ua/>

16. Офіційний сайт Департаменту економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. URL: <https://economy.poda.gov.ua/?categoryId=9607>

Додаткові

17. Іванов С. В., Рогоза М. Є., Перебийніс В. І. Концепція соціальної держави як теоретична база розвитку сільських територій. Економічний вісник Донбасу. 2016. №1 (43). С. 51-55.

18. Ксьонжик І. В., Потравка Л. О., Замковий В. М. Соціально-економічний розвиток територіальних громад в Україні в контексті децентралізації. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. №5. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/5.pdf

19. Перебийніс В. І., Гавриш В. І., Перебийніс Ю. В. Державне регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі: Серія «Економічні науки». 2014. №1. С. 79-84.

20. Перебийніс В. І., Рогоза М. Є. Сучасні проблеми розвитку територій і територіальних громад. Нова стратегія регіонального розвитку України: шлях до майбутнього: Матеріали XI Пленуму Правління Спілки економістів України. Київ : СЕУ, 2019. С. 253 – 259.

21. Струк Н. П. Особливості забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023, № 7. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-05-01>

22. Ткачук В.А. Розвиток сільських територій в умовах соціально-економічних трансформацій та людиноцентризму: теорія та практика : монографія. Київ : ЦП „Компринт”, 2017. 372 с.

23. Dobrianska N. A., Vechtomova H. V., Dobrianskyi R. A. United territorial community as a subject of strategic territory development planning. Economic journal Odessa polytechnic university, 2021, №2(16). p.49-59.

24. Rogoza Mykola, Perebyynis Vasyl, Verhal Kseniia. Cooperation and integration processes and models in context of development of branches of economy and territories. Virtual Economics, Vol 2 No 1 (2019), p. 49-63. URL: <https://virtual-economics.eu/index.php/VE/issue/view/2>

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад» може використовуватися пакет програмних продуктів Microsoft Office, зокрема, Microsoft Office Word для підготовки відповідей на ситуаційні завдання та Microsoft Office PowerPoint для підготовки презентацій з питань для обговорення та тих, що виносяться на самостійне вивчення.